

Národní mnohostranné fórum České republiky pro elektronickou fakturaci

vydává dne 25. května 2017 dokument

Priority implementace elektronické fakturace v EU a dopady na Českou republiku

Úvod

Tento dokument vznikl na základě usnesení ze zasedání **Národního mnohostranného fóra ČR pro elektronickou fakturaci** (dále „Národní fórum“), konaného dne 29. března 2017 na Hospodářské komoře ČR a ve spolupráci s oborovými asociacemi, ministerstvy a dalšími organizacemi, které jsou prostřednictvím svých zástupců účastníky Národního fóra.

Národní mnohostranné fórum ČR při Hospodářské komoře ČR a pod gescí Ministerstva vnitra ČR jako národní orgán navazuje svou činností na Evropské mnohostranné fórum pro elektronickou fakturaci při Evropské komisi a vnímá svou odpovědnost za šíření principů elektronické fakturace vyplývajících z evropské směrnice 2010/45/EU, jejich implementaci do národní legislativy ČR a současně jejich správnou aplikaci v praxi.

Evropská komise odhaduje, že pokud by ve veřejných zakázkách bylo fakturováno pouze elektronicky, dosáhlo by se v následujících několika letech úspory kolem jedné miliardy eur ročně. Kompletní elektronizace výměny dokumentů souvisejících s veřejnými zakázkami v celé EU by podle odhadů přinesla roční úsporu nákladů ve výši minimálně 100 mld. eur.¹ I proto patří zavedení elektronické fakturace do veřejných zakázek a její větší rozšíření v soukromém sektoru mezi jednu z priorit Evropské komise v rámci podpory jednotného digitálního trhu. Elektronická faktura by se měla stát převažujícím daňovým dokladem ve veřejném sektoru.

K čemu dokument slouží?

Legislativní změna, kterou se novelizoval zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, se stala naplněním závazku České republiky od 1. ledna 2013 harmonizovat národní legislativu ČR s evropskou směrnicí 2010/45/EU o elektronické fakturaci. Novela zákona o DPH přinesla změnu definic a pravidel fakturace, vystavení a uchování dokladů, nové pojmy a obecněji formulované postupy (viz Doporučení Národního fóra II z února 2016²).

Národní fórum dokumentem upozorňuje na další priority prosazované Evropskou komisí s konkrétními dopady na změnu dosavadní praxe s doklady také v České republice. Jedná se zejména o dopady Směrnice 2014/55/EU, která nařizuje všem

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/smact/docs/single-market-act2_en.pdf

² http://www.komora.cz/Files/FITPRO/e-fakturace/Doporučení_NMFČR-ELFA_2016.pdf

členskými státy implementaci elektronické fakturace do procesů veřejných zakázek. **V průběhu let 2019-2020 budou mít veřejní zadavatelé v ČR povinnost umožnit dodavatelům fakturovat elektronicky v souladu se vznikající evropskou normou.**

Státem řízený plán přechodu k elektronické fakturaci

Plošné umožnění elektronické fakturace v celé Evropské unii v případě veřejných zakázek je na základě **směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/55/EU** podmíněno rokem 2018 (resp. 2019 při uplatnění odkladu), ale řada států přijala tuto povinnost již do praxe. Odkládáním zavedení do praxe až na nejpozdější možný termín přichází Česká republika o časně využití přínosů v podobě finančních úspor a motivace soukromého sektoru k zavedení e-fakturace, což může být jedním z opatření k hospodářskému růstu.

Česká republika potřebuje koordinovaný a jednotně řízený plán pro přijetí elektronické fakturace ve veřejném sektoru. Národní fórum proto kvituje s povděkem, že koncem roku 2014 vznikla Rada vlády pro informační společnost, jejímž cílem je koordinace ICT napříč všemi rezorty. Přestože je implementace výše uvedené směrnice v gesci Ministerstva pro místní rozvoj vzhledem k oblasti veřejných zakázek, problematika e-fakturace do současné doby spadala pod Generální finanční ředitelství v rámci zákona o DPH. Mimo jiné díky činnosti Národního fóra se MFČR aktivně zapojilo za ČR a spolupracuje na přípravě EU standardu elektronické faktury a nyní připravuje opatření k zajištění požadavků dle směrnice.

Je důležité, aby v souvislosti s podporou e-fakturace bylo přijaté otevřené systémové řešení, kterému se každá entita snadno přizpůsobí a posléze se snadno bude užívat v rámci soukromého sektoru. Národní fórum proto na základě svých mezinárodních zkušeností v oboru doporučuje přijetí pouze datového modelu (strukturovaná data). Přijetí jakéhokoli speciálního informačního systému pro účely e-fakturace by bylo jednoznačně krokem zpět v rozvoji digitálního trhu. Není možné, aby např. docházelo k situacím jako v sektoru stavebnictví, kdy kvůli elektronickému soupisu prací při plnění veřejných zakázek si vůči každému zadavateli dodavatel udržuje několik SW systémů, aby dostal svým povinností.

Nový zákon o veř. zakázkách č. 134/2016 Sb. §221 transponoval výše zmiňovanou směrnici: „Zadavatel nesmí odmítnout elektronickou fakturu vystavenou dodavatelem za plnění veřejné zakázky z důvodu jejího formátu, který je v souladu s evropským standardem elektronické faktury.“ Účinnost tohoto ustanovení se váže na

Lhůtu, která počíná běžet od zveřejnění evropského standardu elektronické faktury v Úředním věstníku EU. Pro organizační složky státu a ČNB činí lhůta 18 měsíců, u ostatních 30 měsíců, přičemž se povinnost týká pouze podlimitních a nadlimitních zakázek.

Soukromý sektor již výhod elektronické fakturace využívá ať již z vlastní iniciativy, nebo z důvodu tlaku obchodních partnerů a globalizovaného prostředí, ve kterém podnikají. Po zveřejnění evropské normy (viz níže) lze očekávat, že bude zájem využít již vynaložených investic rovněž pro elektronickou fakturaci do veřejného sektoru. Současné kroky elektronické fakturace nejsou zaměřeny na podporu v sektoru B2C.

1. Evropská norma pro e-fakturu a její implementace v ČR

Dle směrnice 2014/55/EU mají členské státy nejpozději do 27. listopadu 2018 přijmout, zveřejnit a uplatnit právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí. Jednou z oblastí je požadavek Evropské komise na vytvoření evropské normy pro elektronickou fakturu.

Směrnice 2014/55/EU stanovila datum 27. května 2017 jako nejzazší termín publikace nové evropské normy pro e-fakturu v Úředním věstníku. Veřejní zadavatelé a zadavatelé v členských státech EU budou mít následně 18 měsíců na její implementaci. Poté budou povinni přijímat a zpracovávat elektronické faktury, které tuto normu splňují. Pro veřejné zadavatele nižší úrovně a zadavatele je možný odklad až o 12 měsíců. Termín však bude posunut s ohledem na to, že dochází ke zpoždění dokumentů přijatých CENem při schválení a zveřejnění Evropskou komisí, což lze očekávat v období mezi červencem a prosincem 2017. Lhůty proto dle směrnice uběhnout nejspíše až během roku 2019 a 2020.

Tato norma stanovuje a charakterizuje základní prvky, které musí elektronická faktura vždy obsahovat, a usnadnit tak zasílání a přijímání elektronických faktur mezi systémy založenými na různých technických normách. Důležité je zdůraznit, že se jedná o přenos elektronické faktury formou strukturovaných dat, což umožňuje automatický příjem a zpracování dokumentu různými informačními systémy obchodních partnerů. Jedná se o „univerzální“ standard ve vztahu k strukturovaným datům a syntaxi.

Na základě požadavku Evropské komise vytvořil Evropský výbor pro normalizaci (CEN) projektovou komisi CEN/PC 434, která již od 9. září 2014 pracuje na úkolu vytvořit požadovanou evropskou normu. Za ČR jsou v projektové komisi zástupci

ÚNMZ (Úřad pro technickou normalizaci) a GS1 Czech Republic, později se přidalo i MFČR. Za hlavní úkol na cestě k zajištění interoperability v oblasti e-fakturace do veřejného sektoru jakéhokoliv členského státu EU lze považovat definici sémantického datového modelu evropské elektronické faktury. Na definovanou sémantiku položek faktury pak mohou být uplatňovány vybrané mezinárodně uznávané syntaxe, které jsou již globálně a oborově rozšířené. Jinými slovy, je nezbytné definovat základní prvky, které má elektronická faktura obsahovat, a vztahy mezi nimi. **Model již prošel připomínkovými řízeními a byl na úrovni CEN schválen.**

CEN přijal sadu dokumentů týkajících se elektronické fakturace (např: EN 16931-1:2017 ve vztahu k sémantickému datovému modelu a dále metodologii a směrnici). V datovém modelu se jedná o používané formáty **UN/CEFACT Cross Industry Invoice XML** message a **UBL verze 2.1** faktura a dobropis dle definice ISO/IEC 19845:2015. EDIFACT nebude mezi povinně přijímanými dokumenty, nicméně vzhledem k jeho širokému rozšíření v soukromém sektoru bude poskytnuto alespoň mapování.

Jedním z úkolů projektové komise CEN/PC 434 bylo rovněž identifikovat omezený počet syntaxí, v nichž bude možné sémantiku evropské elektronické faktury vyjádřit. Tento seznam bude rovněž zveřejněn Evropskou komisí a veřejní zadavatelé a zadavatelé v EU budou povinni přijmout a zpracovat elektronickou fakturu vyhovující evropské normě ve kterékoliv z těchto syntaxí (**CEN/TS 169/31-2:2017**, kde je seznam syntaxí vyhovujících datovému modelu).

Výhledově by měl vzniknout jakýsi registr pro sektorové a národní položky elektronické faktury. Důvodem je nutnost budoucího zhodnocení, zda se případně o nějaké položky bude rozšiřovat samotný datový model nebo se bude tvořit nové rozšíření. Česká republika může posílit povinnosti, např. mít širší příjem modelů, ale nesmí tím dojít k zatížení nestátního sektoru.

Výrazně oblast elektronické fakturace podporuje CEF (*Connecting Europe Facility*), která v rámci EU bude v každém členském státě pořádat workshopy a školení. Nutno rovněž upozornit na možnost získání grantu pro orgány veřejné správy (pro soukromoprávní entity je zde možnost vytvoření konzorcia s veřejnoprávními subjekty) na financování technických a organizačních řešení³.

³ https://ec.europa.eu/inea/sites/inea/files/2015_einvoicing_faq_2nd_batch_final_110116.pdf

Návrh dalšího postupu:

- zajistit, aby příslušní veřejní zadavatelé byli k danému termínu schopni přijímat elektronické faktury splňující novou evropskou normu ve všech identifikovaných syntaktických reprezentacích
- zajistit co nejrychleji dostupnost normy v českém jazyce a její převedení do české národní normy
- zpřístupnit veřejnosti související dokumentaci – metodiku, pokyny a technické specifikace, které se týkají syntaxí
- připravit opatření související s potřebnou informační kampaní pro veřejnost

2. Usnesení vlády k elektronizaci procesů

Dne 10. května 2017 vláda schválila „Materiál k realizaci úplného elektronického podání a povinnému přijímání elektronických faktur ústředními orgány státní správy“ (čj. 452/17). Toto usnesení vede k tomu, aby byla monitorována připravenost na přijímání elektronických faktur a zajištěna realizace úplných elektronických podání. Úřady musí zabezpečit (netýká se obcí a krajů) do konce roku 2017, že zpracování a evidování elektronických podání včetně elektronických faktur v systémech spisové služby a ERP je prováděno řádně a budou vytvořeny pro tyto účely metodické postupy a interní směrnice. **Zároveň se vláda usnesla, že národní formát ISDOC verze 6 a vyšší, který vznikl s podporou ICT Unie jako lokální formát podporovaný českými výrobci ERP systémů, bude patřit mezi povinně přijímané formáty dle normy, což znamená ale pouze s platností pro ČR.**